

Extra ärende 2017-10-02—05: Uttalande angående remissyttrande om delbetänkande från utredningen om en stärkt minoritetspolitik; Nästa steg? (SOU 2017:60)

Sámediggi
Sámedigge
Sámediggie
Saemiedigkie

Sametingets plenum samlat i Kiruna uttalar följande:

Sametinget inrättades 1993 som en särskild statlig myndighet med uppgift främst att bevaka frågor som rör samisk kultur. Efter inrättandet har Sametinget fått ytterligare uppgifter, bland annat som central förvaltningsmyndighet för rennäringen och med uppgifter inom minoritetspolitiken. Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholms län har sedan år 2010 ett gemensamt nationellt uppföljnings- och samordningsansvar för Sveriges minoritetspolitik och myndigheterna ska verka för det minoritetspolitiska målet med utpekade delområden. Sametinget ska ansvara för uppföljningen av förvaltningsmyndigheters tillämpning av lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk när det gäller samer och samiska.

I betänkandet konstateras att minoritetspolitiken misslyckats nästan helt, när det gäller att tillförsäkra de grundläggande rättigheterna för alla de fem nationella minoriteterna i landets samtliga kommuner. Sametinget har som uppföljningsmyndighet sedan år 2010 visat på både utveckling men även utmaningar vad gäller förverkligandet av nationella minoriteters rättigheter. Sametinget har påtalat vikten av en utredning för att förtydliga och förstärka det minoritetspolitiska området. Utredningen har haft i uppdrag att genomföra en sammanhållen analys av minoritetspolitiken, att se över minoritetslagen samt att utreda ett antal särskilda frågor.

Sametinget konstaterar att utredningen inte beaktat det samiska folkets vilja att benämnas som urfolk och inte som nationell minoritet. Sametinget ser även brister i analysen då urfolket samer och de samiska språken knappt omnämns utan snarare osynliggörs i utredningen. Sametinget noterar att utredningen inte varit beredd att värna eller föreslå fler uppgifter till Sametinget. Sametinget instämmer att delmålet språk och kulturell identitet är viktigt men för samernas del är det även av stor betydelse att de två andra delmålen diskriminering och utsatthet samt rätten till inflytande och delaktighet inte nedprioriteras.

Enligt Sametinget ska de samiska språken kunna användas inom alla samhällsområden och det allmänna ska ha ett särskilt ansvar för att samiskan används. Att samisktalande erbjuds service på de samiska språken i sina kontakter med förvaltningsmyndigheter är avgörande för att samer ska kunna använda sig av sitt språk.

Sametinget delar utredningens bedömning att grundskyddet i lagstiftningen fått dåligt genomslag i landet. Det är Sametingets uppfattning att avsaknaden av sanktionsmöjligheter kan vara en förklaring till att grundskyddet inte fått bättre genomslag. Även statsbidrag till kommuner och landsting utanför förvaltningsområdena är incitament som kan bidra till en bättre tillämpning av lagens grundskyddsparagrafer. Sametinget bedömer att frågor om

urfolket samerna och de samiska språken får bättre genomslag om frågorna integreras i styrdokument som handlar om mänskliga rättigheter än att det upprättas planer enbart för minoritetspolitiska frågor.

Sametinget ser det som självklart att nuvarande frågor och anslag som omfattar samer och de samiska språken ska hanteras av Sametinget även i framtiden och inte av någon annan myndighet. Sametinget utgår från att riktade resurser tilldelas för detta arbete.

Även organisationer som företräder samerna ska ha resurser motsvarande de nationella minoriteternas riksorganisationer. Resursfördelningen inom Sveriges åtagande inom minoritetspolitik får inte vara missgynnande för urfolket samerna.

Sametinget konstaterar att utredningen inte föreslår tillräckliga och tydliga ändringar i lagstiftningen. En konsekvens av detta blir att överklagandemöjligheter inte kan införas. Det är också anmärkningsvärt att utredaren hänskjuter frågan om införande av tillsyn till nästa översyn. Sametinget är även osäker på effekterna av utredningens förslag när det gäller förverkligandet av minoritetspolitiken.

Sametinget instämmer i att myndigheter med tillsynsansvar behöver integrera minoritetsfrågorna bättre samt är positiv till att regleringen av de nationella minoriteternas rättigheter förs över till skollagen respektive socialtjänstlagen. Däremot ska inte regleringen i dessa lagar begränsas till endast förvaltningsområdet för samiska utan gälla i hela landet.

Sametinget instämmer i utredningens bedömning om att ett centrum för samisk hälsa bör etableras men anser att det samiska folket själva ska ansvara för verksamhetens inriktning.

Sametinget delar utredningens bedömning angående Samiskt språkcentrum. Sametinget ser inrättande av fler språkcentrum belägna inom respektive språkområde som nödvändigt. Vidare ska ansvaret för språkvård när det gäller de samiska språken även i framtiden hanteras av Sametinget och inte av någon annan myndighet.

Sametinget förväntar sig att regeringen vid den fortsatta behandlingen av detta betänkande respekterar samernas urfolksstatus. Samerna ska omtalas som urfolk, och inte nationell minoritet. De samiska språken ska räknas som urfolksspråk i Sverige och lagstiftning ska uppdateras i enlighet med detta. En samisk språklag ska inrättas och ersätta andra lagar som reglerar samernas språkliga rättigheter. Samernas inflytande och delaktighet såväl inom som utanför Sametingets ramar måste säkerställas inom samtliga områden såsom språk, utbildning, kultur och näringsliv.

Avslutningsvis anser Sametinget att utredningens förslag inte är tillräckliga för att säkerställa Sveriges åtagande enligt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.